

CEZAI SORUMSUZLUK DÜZENLEMESİ İÇİN DOĞRU ADRES TBMM'DİR

696 sayılı KHK'nın 121. maddesiyle getirilen darbe ve terör olaylarının bastırılmasına yardım edenlere yönelik cezai sorumsuzluk düzenlemesi, barındırdığı muğlaklıklar nedeniyle hukuki kesinlik ilkesine terstir ve mevcut haliyle keyfi uygulamalara kapı açma riski barındırmaktadır. Aynı KHK'nın 103. maddesinde düzenlenen tutukluların tek tip kıyafetlerle mahkeme önüne çıkmalarına yönelik düzenleme ise, yine hukukun temel ilkelerinden masumiyet karinesini çiğnemekte, Anayasada 'hak arama hürriyetinde' geçen adil yargılanma hakkına hasar vermekte ve ceza infaz kurumlarında çatışmalara neden olma kaygısı yaratmaktadır. Bu iki maddenin gözden geçirilmesi, özellikle cezai sorumsuzluk maddesinin tüm partilerin katılımıyla Meclis'te tartışılması gerekmektedir.

15 Temmuz 2016 gecesi ve devam eden gün, vatandaşlarımız demokrasimize sahip çıkmış, meşru müdafaa haklarını kullanmış ve darbenin püskürtülmesinde kolluk kuvvetleriyle birlikte mücadele vermiştir. Darbeye TBMM'de temsil edilen ve edilmeyen tüm siyasi partiler karşı çıkmış, geniş bir toplumsal mutabakat sağlanmıştır. Darbe girişimini takiben 21 Temmuz 2016'da olağanüstü hal ilan edilmiş, bu kapsamda bugüne kadar 30'a yakın Kanun Hükmünde Kararname (KHK) yayınlanmıştır.

Bilindiği gibi KHK'lar ilan edilen OHAL'in konusu ve süresiyle kısıtlı olmak, dahası Anayasa ile temel insan hak ve özgürlüklerine aykırı olmamak zorundadır. Nitekim OHAL süresince yürütme organının KHK ile düzenleme yapma yetkisinin sınırları, Anayasanın 15. maddesi ile

belirlenmiş, OHAL rejiminin çerçevesi çizilmiştir: "Kişinin yaşama hakkına, maddî ve manevî varlığının bütünlüğüne dokunulamaz; kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz ve bunlardan dolayı suçlanamaz; suç ve cezalar geçmişe yürütülemez; suçluluğu mahkeme kararı ile saptanıncaya kadar kimse suçlu sayılamaz."

Diğer yandan bugüne kadar yayınlanan KHK'ların çoğu, belli bir ölçüde bu tanımları zorlayacak düzenlemeleri içerecek şekilde yayınlanmış ve uygulamaya konmuştur. Son olarak 24 Aralık 2017 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan 696 sayılı KHK'da da benzer düzenlemeler yer almaktadır. 137 maddeden oluşan KHK'nın özellikle 103 ve 121. maddeleriyle ilgili endişeler ve eleştiriler söz konusudur.

Denge ve Denetleme Ağı olarak, partiler üstü yaklaşımımızı saklı tutarak, denge ve denetlemenin temel ilkeleri ve hukukun üstünlüğünü temel alan duruşumuzla tutarlı bir tahlil ve öneri üretme sorumluluğumuzu sürdürmekteyiz. Bu bağlamda öncelikle OHAL uygulamasının hukuksuzluk olmadığını, sınırlarının Anayasa ve OHAL Kanunu ile çizildiğine bir kez daha dikkat çekmek gerektiğini düşünüyor, KHK'lar başta olmak üzere yürütmenin her türlü tasarruf ve işleminin yasal çerçevede kalması gerektiğini yineliyoruz.

Cezai sorumsuzluk düzenlemesi

121. madde, OHAL kapsamında alınması gereken tedbirleri düzenleyen KHK'nin

değiştirilerek kabul edilmesine dair 6755 sayılı kanunun, sorumluluk başlığında yer almaktadır. Kanunun 37. maddesinin 1. fıkrası, 15 Temmuz darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile, bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması kapsamında adli ve idari önlemler kapsamında görev alanların, karar, görev ve fiilleri nedeniyle hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluğunun olmayacağını düzenlemektedir.

696 sayılı KHK'nın 121. maddesi ile bu kanunun 37. maddesine 2. fıkra eklenmektedir. Söz konusu fıkra ile "**Resmi bir sıfat taşıyıp taşımadıklarına veya resmi bir görev yerine getirip getirmediğine bakılmaksızın 15/7/2016 tarihinde gerçekleştirilen darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması kapsamında hareket eden kişiler**" için hukuki, idari, mali ve cezai sorumluluk getirilmiştir. 696 sayılı KHK'nın bu maddesi ile resmi sıfatı olmayan vatandaşlar, yani siviller için geriye dönük olarak 'hukuka uygunluk' düzenlemesi öngörülmektedir.

Söz konusu maddedeki "darbe teşebbüsü ve terör eylemleri ile bunların devamı niteliğindeki eylemlerin bastırılması" ifadesi hukuki açıdan çoklu bir belirsizliğe sahiptir. Ceza hukukunda suçun ve cezanın hudutlarının şüpheye yer bırakmayacak şekilde net olarak çizilmesi esastır; bu keyfiliğin önündeki en büyük sigortadır.

Buradaki belirsizliğin, 15 Temmuz gecesi ve 16 Temmuz günü, girilmiş olabilecek insanlık ve hukuk dışı uygulamalara yönelik cezasızlık getirmesi olasılığı, her şeyden önce o gece darbeye karşı durmuş vatandaşlarımıza dönük bir haksızlıktır. Hangi eylemlerin bu kapsama gireceği, hangi eylemlerinse giremeyeceği kesinlikle netleştirilmelidir.

Hangi eylemlerin terör kapsamına gireceği konusu da, mevcut Terörle Mücadele Yasası'nın barındırdığı belirsizliklere bu düzenleme de eklenince, haklı tartışmalara yol açmaktadır. Aynı durum hangi eylemlerin '**bastırma**' olarak niteleneceği hususunda da söz konusudur. Düzenlemedeki bir diğer belirsizlik de, cezai sorumluluğun tam olarak hangi süreyi kapsadığıdır. Bilindiği gibi mahkemeler kanunda açıkça belirtilmediği takdirde, düzenlemeyi farklı şekillerde yorumlayabilir ve burada hükümetin dahli söz konusu olamaz.

15 Temmuz gecesi vatandaşlar meşru müdafaa

haklarını kullanmışlardır. Ancak sınırları belirsiz bir cezai sorumluluk düzenlemesi, kolluk kuvvetleri için dahi oldukça tartışmalıyken, sivil vatandaşlara varan bir genişleme, kamu otoritesinin meşruiyetine rızaya zarar verme ihtimali taşımaktadır.

Düzenleme bu haliyle korunduğu takdirde, Anayasa, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, dahası ülke olarak bağlılığımızı açıkça bildirdiğimiz evrensel hukuk kurallarının çiğnenmesi, **kanunların kesinliği ve geri yürümezliği ile kişi hakları başta olmak üzere en temel hukuk ilkelerinin** zedelenmesi ihtimalleri göze alınmış olacaktır. Dahası düzenleme, hukukun üstünlüğüne, adil yargılanma hakkına duyulan güvenin, suç ve cezanın sınırlarının nerede başlayıp nerede bittiğine dair müşterek kabullerin aşınması riskini barındırmakta, mevcut toplumsal kutuplaşma ve çatışmayı besleme potansiyeli taşımaktadır.

Tutuklu ve mahkumlara "tek tip kıyafet" uygulaması

696 sayılı KHK'nın 103. maddesiyle ise, 3713 sayılı kanun kapsamındaki suçlar ile 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 309 ve 312. maddelerinde düzenlenen suçlardan tutuklu ve hükümlülere dönük olarak, ceza infaz kurumu dışına çıkarılırken giymeleri için tek tip kıyafet düzenlemesi getirilmektedir.

Evrensel hukuk kurallarına, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne aykırı olan ve hukukun temel dayanaklarından masumiyet karinesi ile bağdaşmayan bu düzenleme, Anayasaya da aykırıdır. Anayasanın 38. maddesindeki "**suçluluğu hükmen sabit oluncaya kadar, kimse suçlu sayılamaz**" ifadesiyle, masumiyet karinesi ayırım yapılmadan herkes için güvence altına alınmıştır. Tek tip kıyafet, mahkumiyet alametidir. Haklarında henüz yargı kararı verilmemiş sanıkların mahkemeye bu kıyafetlerle çıkmak zorunda bırakılmaları kabul edilemez.

Böyle bir uygulamaya gidilmesi halinde Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesinin masumiyet karinesini düzenleyen 4. maddesine de aykırı davranılmış olacaktır. Diğer yandan düzenlemeyle ilgili verilen uluslararası uygulama örneklerinde, tek tip kıyafet uygulaması hükümlü mahkumlara

hastır. Hakkında bir hüküm bulunmayan sanıkların mahkemeye tek tip giysiyle çıkarılmalarının, uluslararası ölçütlerde kabul edilebilir güncel bir örneği yoktur.

GENEL DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

- Darbe gecesi meşru müdafaa hakkını kullanan vatandaşlara dair bir düzenleme için doğru adres bu konuda net bir mutabakatın sağlandığı TBMM olmalıdır. KHK ile bu konsensüs yok sayılmakta, düzenlemenin meşruiyeti konusunda şüphe oluşmaktadır.
- OHAL dönemi KHK'larının çerçevesi Anayasa ile belirlenmiştir. Buna karşın son dönemde Meclis'te uzlaşma arama yerine yasa yapma aracı olarak KHK'lar kullanılmaktadır ve bu kuvvetler ayrılığı ilkesi ile müzakere ve uzlaşma kültürüne terstir. KHK'lar OHAL konusu ve süresi dışındaki maddelerden arındırılmalı, bu kapsamın dışındaki düzenlemeler TBMM'de açıkça tartışılmalı ve kanunlaşmaları için olağan yasama süreçleri izlenmelidir.
- Cezai sorumsuzluk düzenlemesi, Anayasa'nın anılan 15. maddesi ile çelişmektedir. Dahası Anayasa Mahkemesi, 4 Kasım 2016 tarihinde aldığı yetkisizlik kararı ile OHAL KHK'larının yargısal denetiminin yapılamayacağını duyurmuştur. Açık bir Anayasaya aykırılık durumu, yargı denetimine kapatılmış durumdadır ve bu denge denetleme ilkelerine aykırıdır.
- Cezai sorumsuzluk düzenlemesi için gerçekçi bir gerekçe bulunmamaktadır; bugüne kadar 15 Temmuz darbe girişimine direnen vatandaşlar hakkında açılmış bir soruşturma bulunmamaktadır.
- Cezai sorumsuzluk şartlarının oluşması için gereken sınırlar belirsizdir; kanun metinlerindeki her belirsizlik suçun ve cezanın sınırlarının bulanıklaşması, hukukun üstünlüğüne güvenin aşınması sonucunu doğurabilir. Düzenleme bu haliyle korunmamalı, tüm belirsizlikler giderilmeli, olası bir keyfiyetin önü kapatılmalıdır.
- Tek tip kıyafet uygulamasından, yalnız barındırdığı çatışma riski dolayısıyla değil,

hukukun temel ilkelerinden masumiyet karinesine aykırı olduğu için vazgeçilmelidir.

- Cezai sorumsuzluk düzenlemesi, 12 Eylül darbesinden sonra Milli Güvenlik Konseyi için de getirilmiştir. Aynı dönem denenen tek tip kıyafet uygulaması da cezaevlerinde pek çok olaya sebebiyet vermiş, 1989 yılında Danıştay kararıyla kaldırılmıştır. Tarihimizde darbe ile özdeşleşmiş bu iki uygulamanın, darbenin başarıyla savuşturulduğu bugün yeniden gündeme getirilmesi toplumsal mutabakata zarar verme olasılığı barındırmaktadır.

Mandela Kuralları

İlk olarak 1957 yılında uzlaşılan Birleşmiş Milletler'in tutuklu ve mahkumlara karşı davranışlarla ilgili standart kuralları, 2015 yılında revize edilerek Mandela Kuralları adını almıştır. Bu kurallarda, tek tip kıyafeti tamamen yasaklayan bir madde bulunmamakla birlikte, 'cezaevi' sınırlandırması vardır. Buna göre, bu kıyafetlerin insan onuruna yakışmayan ve aşağılayıcı bir nitelikte olmaması, mahkum ya da tutuklunun özel hayatını ihlal etmemesi gerekmektedir. Kurallar, tutuklu ya da mahkum herhangi bir şekilde cezaevinden dışarı çıkarıldığında kendi giysilerini giymesine izin verilmesini de söyler. Cezaevinden mahkeme ya da başka bir mücbir sebeple çıkarılan mahkumların giysilerinin 'damgalayıcı' ve 'göze çarpıcı' olmaması da kurallarda masumiyet karinesi açısından düzenlenir.

POLİTİKA BELGESİNİ İMZALAYAN AĞ ÜYELERİ

- ADO / Alevi Düşünce Ocağı Derneği • AEGEE-Ankara / Avrupa Öğrencileri Forumu • AKDAM / Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi Derneği • AKKAV / Anadolu Kültürünü Koruma ve Araştırma Vakfı • ANGIKAD / Girişimci İş Kadınları ve Destekleme Derneği • AVF / Alevi Vakıfları Federasyonu • Abhaz Dernekleri Federasyonu • Adana Balkan Türkleri Yardımlaşma ve Kültür Derneği • Adana Yeminli Tercümanlar Derneği • Alternatif Düşünce Kuruluşu • Anadolu Arap Birliği Hareketi Derneği • Anadolu Birliği Derneği • Anadolu Kadın Derneği / Anadolu Kadın Eğitim, Kültür, Sanat ve Dayanışma Derneği • Asuri Süryani Derneği • Atakum İşitme Engelliler Spor Kulübü • Baran Tursun Vakfı / Baran Tursun Uluslararası Dünya Ölçeğinde Silahsızlanma, Yaşam Hakkı, Özgürlük, Demokrasi ve Dayanışma Vakfı • Barış ve Adalet İnisiyatifi • Başak Kültür ve Sanat Vakfı • Batman Kişisel Gelişim Derneği • Batman Sosyal Girişimciler Derneği • Batman Zihinsel Engellileri Eğitim ve Koruma Derneği • Bedensel Engelliler Derneği • Buldan Eğitim ve Dayanışma Vakfı • Bursa Felsefe Kulübü • Bursa PSD / Bursa Plastik Sanatlar Derneği • CEİD / Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği • CEM Vakfı Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Vakfı Yenibosna Merkez Şubesi • CİSST / Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği • CUKAD / Cumaovası Kadın Derneği • Ceyhan Gazeteciler Derneği • Civil Talks / Sivil Diyalog • ÇAÇAV / Çocuk Alanında Çalışan Avukatlar Ağı • ÇASEK / Çanakkale Sosyo Ekonomik ve Güçbirliği Derneği • ÇEVGÖN / Diyarbakır Çevre Gönüllüleri Derneği • ÇİAT / Çocuklar için Adalet Takipçileri • ÇOVAK / Çocukları, Kadınları ve Aileleri Koruma Derneği • ÇÖYDER / Çağdaş Özürlüler Yaşam Derneği • ÇYDD / Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği • Çağdaş İzmir Gençlik İnisiyatifi Derneği • Çift Kanatlı Gençlik Derneği • DE-VA / Demokraside Birlik Vakfı • DİKAD / Diyarbakır İş Kadınları Derneği • DİTAM / Dicle Toplumsal Araştırmalar Merkezi • DIYARBAKIR KAGİK / Diyarbakır İl Kadın Girişimciler Kurulu • DKD / Demokratlar Sosyal Yardımlaşma ve Kültür Derneği • DOD / Denizli Otizm Derneği • DOĞÜNKAD / Doğu ve Güneydoğu İş Kadınları Derneği • DYD / Doğal Yaşam Derneği • De-KaGe-Der / Demokrasi Kadın ve Gençlik Derneği • Demir Leblebi • Demokrasi ve Katılım Derneği • Denizli Koruyucu Aile Derneği • Denizli Soroptimist Kulübü • Diyarbakır Barosu • Diyarbakır Tabip Odası • Diyarbakır Ticaret Odası • Doğayı ve Hayvanları Koruma, Yaşatma ve Dayanışma Derneği • Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Dernekleri Federasyonu • Dünya Ehl-i Beyt Vakfı • Düşünce Suçuna Karşı Girişim • E-Gençlik Derneği • EDROM / Edirne Roman Kültürünü Araştırma, Geliştirme, Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği • EKAGEMDER / Edirne Kadın Gelişim Merkezleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği • EKAMEDER / Edirne Kadın Danışma Merkezi Derneği • ENG-KAD / Engelli Kadın Derneği • ENKADER / Engelli Kadınlar Derneği • ERG / Eğitim Reformu Girişimi • ESHİD / Eşit Haklar İçin İzleme Derneği • ESYD / Engel Siz Yaşam Derneği • EUROSOLAR Türkiye / Avrupa Yenilenebilir Enerji Birliği Türkiye Bölümü • EVKAD / Ev Hanımları Dayanışma ve Kalkındırma Derneği • Edirne Roman Eğitim Gönüllüleri Derneği • Ekolojik Anayasa Girişimi • Emek Benim Kadın Derneği • Engelli İnsan Hakları Derneği • Erdemli Yurttaş Hareketi Derneği • Erzurum Çağlayan Bilim Kültür ve Sanat Derneği • Erzurum Gazeteciler Cemiyeti • Ev-Eksenli Çalışan Kadınlar Çalışma Grubu • Evrensel İnsan Hak ve Özgürlük Derneği • GDE / Genç Düşünce Enstitüsü • GEGED / Gençlik ve Değişim Derneği • GEN-DER / Toplumsal Cinsiyet Çalışmaları Kolektifi • GEO / Küresel Çevre Derneği • GİD / Gençlik İnisiyatif Derneği • GKD / Günebakan Kadın Derneği • GSM / Gençlik Servisleri Merkezi • Genç Erzurum Bilgi Merkezi Derneği • Genç Girişim ve Yönetişim Derneği • Genç Turizmciler Derneği • Genç Yaşamın Sesleri Derneği • Gençlik Hakları Derneği / YouRight • Grup Genç Kahramanlar • Güç Birliği • HAYAD / Hatay Yardımlaşma Derneği • HDD - STL / Hayata Destek Derneği • Habitat Derneği • Hak-İş / Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu • Hayat Engelliler Spor Kulübü Derneği • Hayvan Hakları ve Etiği Derneği • Hayvan Haklarını Koruma ve Geliştirme Derneği • Hebun LGBT Derneği / Varoluş (Hebun) Toplumsal Cinsiyet Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği • Hijyen Konseyi • Hrant Dink Vakfı • Hürriyet, Hukuk, Hoşgörü (3H) Hareketi Derneği • ICC / Uluslararası Çocuk Merkezi Derneği • Isparta Genç Yönetişim ve Kalkınma Derneği • İDD / İnsani Değerler Derneği • İDYD / İnsani Değerleri Yüceltme Derneği • İGAD / İstanbul Genç Adımlar Derneği • İHD / İnsan Hakları Derneği • İHGD / İnsan Hakları Gündemi Derneği • İKGV / İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı • İPM / İstanbul Politikalar Merkezi • İRİS Eşitlik Gözlem Grubu • İZ-ROM-DER / İzmir Romanlar Sosyal Yardımlaşma Ve Dayanışma Derneği • İletişimciler Derneği • İstanbul Hepimizin Girişimi • İzlemedeyiz Derneği • İzmir ÇEKEV / İzmir Çiğli Kadın Emekini Değerlendirme Dayanışma ve Kültür Evi Derneği • İzmit Yerel Gündem-21 Proje üretim ve çevre geliştirme kooperatifi • K-GEM / Kadın ve Genç Girişim Merkezi Derneği • KA-DER / Kadın Adayları Destekleme Derneği • KAÇOD / Kadın ve Çocuk Hakları Derneği • KADOS / Kadıköyü Bilim Kültür ve Sanat Dostları Derneği • KAGİDER / Türkiye Kadın Girişimciler Derneği • KARDOĞA / Karadeniz Doğa Koruma Federasyonu • KASDER /

Türkiye Kas Hastalıkları Derneği • KÇDD / Kayseri Çevre Dostları Derneği • KDD / Batman Kadın Dayanışma Derneği • KEDV / Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı • KİGDER / Kadın İş Birliğini Geliştirme Derneği • KOMADER / Kommagene Gazeteciler Cemiyeti • KÜYEREL / Küresel ve Yerel Düşünce Derneği • Kadın Çalışmaları Derneği • Kadın Dayanışma Vakfı • Kadın Partisi Girişimi • Kahta Gündem Gazetesi • Kahta TOGEMDER / Toplumsal Gelişim Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği • Kalkınma Akademisi Derneği • Kanal 2000 TV • Kaos GL / Kaos Gey Lezbiyen Kültürel Araştırmalar ve Dayanışma Derneği • Karadeniz Yeni Ufuklar Derneği • Karaman Yerel Radyo ve Televizyonlar İletişim Derneği • Kastamonu Engelliler Eğitim Kültür Gençlik Derneği • Katılımcı Gençlik Derneği • Kent Karnesi • Kırmızı Biber Derneği • Kırmızı Şemsiye / Kırmızı Şemsiye Cinsel Sağlık ve İnsan Hakları Derneği • KırmızıÇizgiYok Girişimciliği • Köpekle Yaşam Derneği • Koruyucu Aile Evlat Edinme Derneği • Kurtuluş Kiliseleri Derneği • LDH / Liberal Demokrasi Hareketi Derneği • LİSTAG / LGBTİ Aileleri İstanbul Grubu • LegosQ • Liberal Düşünce Topluluğu • MAG Vakfı / Mahalle Afet Gönüllüleri Vakfı • MASED / Manisa Otizm Gençlik ve Spor Kulübü Derneği • MDV / Milli Değerler Vakfı • MEDKO / Medya Konseyi Derneği • Mardin Süryani Birliği Derneği • Marmara Grubu Vakfı / Marmara Grubu Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Vakfı • Martı Derneği • Medeniyet ve Şehir Platformu • Mezopotamya Barış Akademisi • Mihallemi Derneği / Sami Mihallemi Dinler Diller ve Medeniyetler Arası Diyalog Derneği • Mor Salkım Derneği • Niğde Çevre Eğitim ve Kültür Derneği • ORKAGÜDER / Ordu Kadını Güçlendirme Derneği • Orçev / Ordu Doğal Çevreyi Koruma Derneği • Osmaniyem Radyo Televizyonu • Oy ve Ötesi • ÖZEV / Türkiye Özürlüler Eğitim ve Dayanışma Vakfı • Öz-Ge Der / Özgürlüğünden Yoksun Gençlerle Dayanışma Derneği • Özgürlük Araştırmaları Derneği • Özürlüler Vakfı • P24 - Punto 24 Bağımsız Gazetecilik Platformu • POLİTUS / Politik ve Toplumsal Çalışmalar Derneği • Pamukkale Üniversitesi Avrupa ve Gençlik Çalışmaları Kulübü • Patika Derneği • Pembe Hayat / Pembe Hayat LGBTT Dayanışma Derneği • Pir Sultan Abdal Kültür Derneği • RADEV / Radyo Evi Derneği • S.S. Tomurcuk Eğitim Kültür Dayanışma ve İşletme Kooperatifi • SDP / Sivil Dayanışma Platformu • SDYP / Sivil Düşünce ve Yönetişim Platformu • SE-KAD / Seyhan Kadın-Çocuk Dayanışma Eğitim ve Kültür Derneği • SED / Samsun Eğitim Derneği • SESA / Sosyal, Ekonomik, Siyasal Araştırmalar Enstitüsü • SIFIRAY-DER / Sıfır Ayrımcılık Derneği • SOBAD / Sosyal Bilimler Araştırma Derneği • SODAD / Sosyal Demokrat Avukatlar Derneği • SOFA / Sosyal Farkındalık Derneği • SOYAD / Sosyal Yaşama ve Eğitime Katkı Derneği • SPK / Sosyal Politika Kolektifi • SPÜ / Siyah Pembe Üçgen İzmir Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Araştırmaları ile Ayrımcılığına Karşı Dayanışma Derneği • SPoD / Sosyal Politikalar Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği • STGM / Sivil Toplum Geliştirme Merkezi • SÜREÇ Araştırma Merkezi • Sabiha Gökçen Hava İzci ve Spor Kulübü Derneği • Samsun 19 Mayıs Gazeteciler Cemiyeti • Samsun Çerkes Derneği • Saray İlçesi Kadın Çocuk ve Aile İlişkilerini Geliştirme Modernleştirme Koruma ve Güçlendirme Derneği • Sarıkaya Gençlik Derneği • Siirt KGK / Siirt Kadın Girişimciler Kurulu • Sivil Kalkınma Derneği • Sivil Perspektif Enstitüsü • Siyasal Perspektif Enstitüsü • Sosyal Gelişim ve Değişim Kulübü Derneği • Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği • ŞEMİKAN / Şemikan Çalışma ve Dayanışma Birliği • ŞUKAD / Şanlıurfa Kadınları Kalkındırma ve Destekleme Derneği • Şahkulu Sultan Vakfı • Şeyh Yunus Emre Derneği / Yunus Emre Külliyesi Koruma Yaşama Eğitim Turizm Kültür ve Sanat Derneği • Şiddetsiz Toplum Derneği • Şişli İştme ve Konuşma Engelliler Derneği • TBF / Tüketici Birliği Federasyonu • TÇYÖV / Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı • TESEV / Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı • TGF / Türkiye Gençlik Federasyonu • TGS / Türkiye Gazeteciler Sendikası • TİD / Tokat İletişim Derneği • TİDER / Toplumsal İlerleme Derneği • TİMEF / Tüm İletişim ve Medya Federasyonu • TKB / Türk Kadınlar Birliği • TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Adıyaman Şubesi • TOG / Toplum Gönüllüleri Vakfı • TOGEN / Toplum Sağlığı Genombilim ve Kişiyi Özel Tıp Derneği • TOHAD / Toplumsal Haklar ve Araştırmalar Derneği • TROYDEM / Trakya Roman ve Engelliler Dayanışma Derneği • TSD / Türkiye Sakatlar Derneği • TTM / Tarlabası Toplum Merkezi • TÜKD / Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği • TÜRÇEP / Türkiye Çevre Platformu • TÜRKONFED - Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu • TÜSEV / Türkiye Üçüncü Sektör Vakfı • TUSODER / Tüketici Sorunları Derneği • Toplumsal Afet Platformu • Tüketici Hukuku Enstitüsü • Türk Psikologlar Derneği • Türkiye LGBTİ Birliği / Türkiye Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Trans ve İnterseks Birliği • Türkiye Sakatlar Konfederasyonu • UGD / Uçarlı Gençlik Derneği • Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği • Uluslararası Anadolu Kütüphaneciler Derneği • Uluslararası Gençlik ve Değişim Derneği • Uluslararası Şeffaflık Derneği • Uşak Alevi Kültür Derneği • Ünye İletişim Derneği • Ünye'nin Dünkü Çocukları Derneği • Winpeace Türk-Yunan Kadın Barış Girişimi • YAÇED / Yeşil Adımlar Çevre Eğitim Derneği • YADA / Yaşama Dair Vakfı • YASA-DEMOS / Yasama Sürecine Katılımı Destekleme ve İktisadi-Sosyal Çalışmalar Enstitüsü Derneği • YBTB / Yerel ve Bölgesel Televizyonlar Birliği • Yaşam Kadın Merkezi Derneği • Yaşlılarla Dayanışma Derneği • Yeni Ufuklar Derneği / Yeni Ufuklar Kültür ve Sosyal Yardımlaşma Dayanışma Derneği • YerKatDer / Yerel Katılımı Destekleme Derneği • Yeryüzü Derneği • Youth-Agenda / Gençlik Gündemi Derneği • Yüzleşme Atölyesi • ZOR-DER /Zorunlu Hizmet Mağduru Rütbeli Personel ve Yakınları Derneği

birarada.org

dengevedenetlemeagi@birarada.org

[DengeDenetleme](https://www.facebook.com/DengeDenetleme)

[DengeDenetleme](https://www.twitter.com/DengeDenetleme)